

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Stefan Krajewski

Warszawa, 12 marca 2026 r.
znak sprawy: WPR.wpk.058.2.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacji Pani Posel Urszuli Pastawskiej w sprawie stosowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działań informacyjnych dotyczących tzw. sztucznych warunków (interpelacja nr 15517)

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pani Posel Urszuli Pastawskiej w sprawie stosowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) działań informacyjnych w zakresie sztucznych warunków, przedstawiam stanowisko w przedmiotowej sprawie.

- 1. Jakie konkretne działania informacyjne i edukacyjne podejmowały Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w latach ubiegłych w zakresie pojęcia „sztucznych warunków”, w szczególności w celu wyjaśnienia producentom rolnym oraz doradcom rolnym, jakie działania mogą zostać uznane za ich tworzenie?***
- 2. Czy Ministerstwo lub Agencja opracowały w latach ubiegłych jakiegokolwiek oficjalne materiały informacyjne (takie jak ulotki, broszury, wytyczne, instrukcje, komunikaty na stronach internetowych, materiały szkoleniowe) dotyczące „sztucznych warunków”, a jeżeli tak – kiedy zostały one udostępnione i w jakiej formie były przekazywane producentom rolnym lub doradcom rolnym?***

3. Czy Ministerstwo lub Agencja organizowały szkolenia, kursy, spotkania informacyjne lub inne formy bezpośredniego przekazu wiedzy dla rolników lub doradców rolnych dotyczące zakazanych praktyk związanych z tworzeniem „sztucznych warunków” oraz sankcji grożących za ich stwierdzenie, a jeżeli tak – proszę o wskazanie ich zakresu, liczby oraz grupy docelowej beneficjentów?

Z przepisów art. 9 ustawy z dnia z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wynika, że agencja płatnicza ma obowiązek informowania rolników o zasadach przyznawania płatności m.in. w zakresie opracowania i upowszechniania informacji związanych z realizacją mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej i mechanizmów krajowych oraz innych mechanizmów na rynkach produktów rolnych i żywnościowych oraz warunków udziału w tych mechanizmach.

W ramach działań i interwencji wdrażanych przez ARiMR udostępniane są materiały i prowadzone są szkolenia obejmujące wszystkie warunki, jakie muszą spełniać wnioskodawcy, aby otrzymać pomoc, nie skupiając się na jednym wybranym aspekcie, tj. obejściu ww. warunków. Badanie wystąpienia sztucznych warunków stanowi sytuację niestandardową w procesie obsługi wniosku o przyznanie pomocy/płatności, która jest związana z podjęciem celowej próby obejścia przepisów regulujących zasady udzielania wsparcia finansowego.

Nie jest możliwe stworzenie enumeratywnego katalogu zachowań, których znamiona mogą być automatycznie potraktowane jako celowe obejście prawa. Należy mieć bowiem na względzie, iż ocena czy w danej sprawie doszło do stworzenia sztucznych warunków zależy od okoliczności danej sprawy, przez co przesłanki do uznania sztucznych warunków nie mają uniwersalnego charakteru. Kwestia działań stojących w sprzeczności z celami prawodawstwa rozpatrywana jest indywidualnie, w realiach i na kanwie danego stanu faktycznego sprawy. Stwierdzenie stworzenia sztucznych warunków może nastąpić wyłącznie w ściśle określonym stanie faktycznym. W praktyce ta sama czynność (np. podział gospodarstwa) może być uznana za prawidłową w jednej sytuacji, a w innej – za sztuczne stworzenie warunków do przyznania płatności lub pomocy.

Podsumowując nie były prowadzone działania informacyjne, edukacyjne, skierowane do producentów rolnych oraz doradców rolnych, jak również nie było opracowanych i udostępnionych ulotek, broszur, wytycznych, instrukcji, komunikatów na stronach internetowych oraz nie były prowadzone szkolenia czy kursy dotyczące tylko kwestii sztucznych warunków. Prowadzone były szerokie działania informacyjne dotyczące wszystkich warunków, jakie muszą spełniać wnioskodawcy, aby otrzymać pomoc.

4. Czy w procedurach przyznawania płatności Ministerstwo lub Agencja informowały producentów rolnych lub doradców rolnych – na etapie składania wniosków – o ryzyku uznania określonych działań (np. podziału gospodarstwa, przekazywania gruntów członkom rodziny, zmian organizacyjnych w gospodarstwie) za tworzenie „sztucznych warunków”?

Przepisem prawa unijnego regulującym kwestie związane z zagadnieniem stwarzania sztucznych warunków w okresie programowania na lata 2023-2027 jest art. 62 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013. Zgodnie z tym przepisem bez uszczerbku dla szczególnych przepisów prawa Unii, państwa członkowskie podejmują skuteczne i proporcjonalne kroki w celu unikania obchodzenia przepisów prawa Unii i zapewniają, w szczególności, aby osobom fizycznym ani prawnym nie przyznawano żadnych korzyści wynikających z prawodawstwa rolnego, jeżeli stwierdzono, że warunki wymagane do uzyskania takich korzyści zostały sztucznie stworzone, w sprzeczności z celami tego prawodawstwa.

Wskazania wymaga, że ww. klauzula zakazu obchodzenia prawa obowiązuje od początku stosowania przepisów regulujących zasady przyznawania płatności bezpośrednich i płatności obszarowych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. ARiMR, od tego czasu, prowadząc postępowania administracyjne w sprawach o przyznanie płatności, sprawdza każdorazowo czy rolnik nie stworzył sztucznych warunków do przyznania płatności, czym wypełnia obowiązek weryfikacji istnienia warunków kwalifikujących do uzyskania płatności.

Za opracowanie procedur wdrożeniowych oraz dokumentów aplikacyjnych odpowiedzialna jest ARiMR. Składając wniosek do ARiMR wnioskodawca dobrowolnie zobowiązuje się do przestrzegania warunków uczestnictwa w danym mechanizmie wsparcia. Ubieganie się o wsparcie ma charakter wnioskowy, a postępowanie prowadzone jest w zakresie określonym we wniosku.

Rolnik składający wniosek oświadcza, że zna zasady przyznawania płatności. Wniosek o przyznanie płatności zawiera także informacje i oświadczenia określone w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 w zakresie podstawowego wsparcia dochodów. Jednym z takich oświadczeń jest m.in. oświadczenie, że rolnik nie stwarza sztucznych warunków, o których mowa w art. 62 rozporządzenia UE nr 2021/2116, w celu uzyskania korzyści wynikających z prawodawstwa rolnego.

W zakresie tzw. działań inwestycyjnych, informacje dotyczące warunków przyznania pomocy zawarte są w regulaminach naboru ogłaszanych przez ARiMR oraz we wzorach formularzy umów o przyznaniu pomocy, które stanowią załączniki do regulaminów naborów. Postanowienia zawarte w regulaminie wśród przesłanek skutkujących odmową przyznania pomocy wskazują, iż jedną z takich przesłanek jest fakt stworzenia „sztucznych warunków” w sprzeczności z prawodawstwem rolnym oraz zapisami regulaminu, mające na celu obejście przepisów i otrzymanie pomocy finansowej. Jednocześnie, także wzór umowy o przyznaniu pomocy zawiera postanowienia w oparciu, o które, w zależności od etapu, na którym stwierdzono „sztuczne warunki”, następuje odmowa wypłaty pomocy, a w przypadku, gdy część pomocy została wcześniej wypłacona – również zwrot dotychczas wypłaconej pomocy. W umowie wskazano także literalnie, że stwierdzenie przez ARiMR w danej sprawie „sztucznych warunków” jest jedną z przesłanek do jej wypowiedzenia.

Przed każdą kampanią składania wniosków obszarowych przeprowadzane są także szkolenia, m.in. dla doradców rolnych, informujące o zasadach przyznawania płatności, w szczególności o wprowadzanych zmianach oraz w zakresie obsługi aplikacji eWnioskiPlus. Szkolenia organizowane są przez MRiRW oraz ARiMR. Dla przykładu 10 marca br. w siedzibie Ministerstwa odbyło się szkolenie dla doradców rolniczych poświęcone przygotowaniom do kampanii składania wniosków o płatności

bezpośrednie i obszarowe w 2026 r. Spotkanie było elementem kompleksowych przygotowań do 22. kampanii wniosków o płatności bezpośrednio i obszarowe, która rozpocznie się 15 marca br.

Również w zakresie tzw. działań inwestycyjnych na bieżąco odbywają się szkolenia dotyczące zasad przyznawania pomocy.

Przeprowadzane są także cykliczne kampanie informacyjne zarówno w prasie rolniczej jak i w ramach audycji telewizyjnych np. „To się optaca”.

Podkreślenia wymaga, że ARiMR pełni funkcję oceniającą i kontrolną. Podstawową jej rolą jest rzetelne informowanie o zasadach przyznawania pomocy, a nie o zasadach obchodzenia prawa. Gdyby szkoliła szczegółowo rolników, jak interpretowane są konkretne przypadki, mogłoby to rodzić zarzuty o ułatwianie obchodzenia prawa. Jednakże, co należy wyraźnie podkreślić, ARiMR oraz MRiRW nigdy nie uchylały się od informowania rolników, również odnośnie do omawianej kwestii.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga również, że organy ARiMR w toku prowadzonych postępowań administracyjnych nie oceniają ani nie zakazują samych stosunków gospodarczych między rolnikami lub przekazywania gospodarstw. Ich zadaniem jest przede wszystkim weryfikacja czy stosunki te nie zostały stworzone „sztucznie”, wyłącznie w celu uzyskania korzyści finansowych sprzecznych z celami danej płatności lub pomocy.

5. Czy Ministerstwo lub Agencja prowadziły lub prowadzą obecnie jakiegokolwiek działania informacyjne skierowane w szczególności do rolników planujących przekazywanie części gospodarstwa dzieciom lub innym członkom rodziny, mające na celu wyjaśnienie, w jakich sytuacjach takie działania mogą zostać zakwalifikowane jako „sztuczne warunki”?

W ramach kolejnych naborów w zakresie schematów pomocowych realizowanych przez ARiMR udostępniane są dla wszystkich zainteresowanych materiały i prowadzone są szkolenia obejmujące wszystkie warunki, jakie muszą spełniać wnioskodawcy, aby otrzymać pomoc, nie skupiając się na jednym wybranym

aspekcie, tj. przesłankach tworzenia sztucznych warunków wynikających np. z faktu przekazania gospodarstwa rolnego na następcę.

6. Czy Ministerstwo lub Agencja dokonywały analizy, w jaki sposób brak definicji „sztucznych warunków” w prawie krajowym oraz brak systemowych działań informacyjnych wpływa na możliwość przypisania producentom rolnym świadomości i zamiaru uzyskania korzyści sprzecznej z celami systemu wsparcia?

Pojęcie „sztucznych warunków” zostało wskazane w przepisach unijnych, które muszą być bezpośrednio i wprost stosowane w polskim systemie prawnym. Pojęcie to stanowi klauzulę generalną, która co do zasady może być jedynie precyzowana przez orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE oraz nawiązujące do niego orzecznictwo polskich sądów administracyjnych. Zatem choć przepisy unijne i krajowe nie definiują katalogu działań, które uznaje się za tworzenie sztucznych warunków uzyskania wsparcia, to ARiMR rozstrzyga sprawy na podstawie orzecznictwa zarówno Trybunału Sprawiedliwości UE jak i krajowych sądów administracyjnych, które wielokrotnie wypowiedziały się w zakresie wykładni przepisu zawierającego klauzulę sztucznych warunków.

W świetle powyższego MRiRW i ARiMR nie dokonywały analizy, w jaki sposób brak definicji „sztucznych warunków” w prawie krajowym oraz brak działań informacyjnych ukierunkowanych wyłącznie na obszar tworzenia sztucznych warunków w celu otrzymania pomocy wpływa na możliwość przypisania producentom rolnym świadomości i zamiaru uzyskania korzyści sprzecznej z celami systemu wsparcia.

7. Czy planowane jest opracowanie i opublikowanie jednolitych, publicznie dostępnych wytycznych interpretacyjnych dotyczących „sztucznych warunków”, które pozwoliłyby producentom rolnym na ocenę zgodności planowanych działań z obowiązującymi przepisami?

Jak już wskazano w odpowiedzi na pozostałe pytania zawarte w interpelacji nie jest możliwe opracowanie zamkniętego katalogu działań, których popełnienie świadczyłoby o stworzeniu sztucznych warunków.

8. Czy planowana jest zmiana dotychczasowej praktyki informacyjnej Agencji w taki sposób, aby producenci rolni byli z wyprzedzeniem i w sposób jednoznaczny informowani o zakazanych praktykach oraz o sankcjach grożących za stworzenie „sztucznych warunków”?

Jak już wskazano w odpowiedzi na pozostałe pytania zawarte w interpelacji ARiMR corocznie organizuje i przeprowadza szkolenia informacyjne, obejmujące wszystkie warunki, jakie muszą spełniać wnioskodawcy, aby otrzymać pomoc, nie skupiając się na jednym wybranym aspekcie, jak np. sztuczne warunki.

Z wyrazami szacunku

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Stefan Krajewski

/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów